

Christus baptizare, sed evangelizare (I Cor. I, 17). Effectus istius electionis, qua diaconi non ad solam temporalium curam destinati fuerant, ut animadversum est supra, indicatur eodem loco Actorum: *Et verbum Domini crescebat, et multiplicabatur numerus discipulorum in Jerusalem valde; multorum etiam turba sacerdotum obediat fidei. Stephanus autem plenus gratia, etc.* (Act. VI, 7, 8). 3. Alius indicatur conventus, quando Petrus et Joannes dimissi a magistratu Judæorum e custodia, *venerunt ad suos, et annuntiaverunt eis, quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent* (Act. IV, 23). 4. In conventu iterum alio Petrus, disceptantibus et obstrepentibus Judæis, cur alienigenas ad gratiam fidei admisisset, facti sui rationem reddidit (Act. XI, 2). 5. Præcipuus erat conventus, qui deinceps generalibus Ecclesiæ conciliis veluti formam præbuit, in quo controversia de circumcissione et legalibus ceremoniis definita fuit. Paulo et Barnaba Antiochiæ versantibus, nonnulli qui ex Judæa venerant, *docebant fratres, quia nisi circumcidamini secundum morem Moysis, non potestis salvari* (Act. XV, 1). Cum frustra obsisterent turbis Paulus et Barnabas, Hierosolymam se contulerunt, ubi easdem controversias, quæ Antiochenam exagitarant ecclesiam, compererunt. Ad eas finiendas convenere, quod quidem certò constat, apostoli numero quinque, scilicet SS. Petrus, Joannes, Jacobus, Paulus, Barnabas. Disquisitione facta, surrexit Petrus, tanquam apostolorum atque universæ Ecclesiæ caput, atque ita conclusit, ut eos, qui recens ad fidem venerant, a ceremoniis legis mosaicæ eximeret. Excepit ejusdem verba S. Jacobus hierosolymitanæ urbis episcopus, eaque prophetarum testimonio confirmavit. Horum sententiam cæterus universus secutus est, synodica in id edita epistola, quæ per delectos legatos ad novos e gentibus, Antiochiæ et provinciarum Syriæ et Siliciæ fideles missa est. De hac velut prima Synodo animadvertenda nonnulla videntur:

1. Si Christus perspicuè omnia ordinare ac docere voluisset, istiusmodi dubitationes ac lites nullum habituræ locum erant. At providit nempè Ecclesiæ promisso in perpetuum S. Spiritu. Præsentis quidem hereseos falsitatem satis ostendebant tum revelatio Petro facta, tum conspicua gratia in conversos gentiles effusa, qui legem Moysis minimè observabant (Act. X, 10, 45); nihilominus ut Hierosolymam ad concilium ascenderet Paulus, divina revelatione est jussus (Gal. II, 2); et in ipso concilio *magna conquisitio facta est* (Act. XV, 7); in quem locum appositè commentatur Calmetus: "Præsentia S. Spiritus et fides a Jesu Christo obstricta, futurum ut Ecclesiam suam nunquam ipse deserat, non prohibent, quin diligenter omnia expendenda sint, ne fortè error subrepat. Cavendum est enim maximè, ne Deus tentetur. Nemo ambigit quin apostoli et patrum illorum plerique Spiritu sancto afflati fuerint; seriò tamen illi curabant omnia; rem studio ac diligentia maturabant, quanquam Deus miraculorum præjudicio sententiam, quam Paulus defendebat, præferre se non obscurè declaraverat. Eamdem regulam Ecclesia in conciliis nunquam non servavit. Ad ferendam sententiam de dogmate quantumvis certo et inconcusso, nunquam nisi post studium et examen devenit. Id obsequii veritas, id rerum religionis gravitas exigit, et veluti extorquet."

2. Definitio in hoc conventu facta partim ad dogmata fidei pertinebat, cum legales ceremoniæ ad salutem non necessariæ declararentur; partim ad naturalem morum honestatem de fornicatione fugienda; partim denique ad disciplinam de abstinencia a sanguine, et suffocato, et ab immolatis simulacrorum. In quam rem animadvertit S. Augustinus: *Apostoli elegisse mihi videntur pro tempore rem facilem, et nequaquam observantibus onerosam in qua cum Israelitis etiam gentes*

propter angularem illum lapidem duos parietes in se condentem, aliquid communiter observarent. . . . At ubi Ecclesia gentium talis effecta est, ut in ea nullus Israelita carnalis appareat; quis jam hoc christianus observat, ut turdos et minores aviculas non attingat, nisi quarum sanguis effusus est? aut leporem non edat, si manu a cervice percussus, nullo cruento vulnere occisus est? Et qui fortè pauci adhuc tangere ista formidant, a cæteris irridentur. . . . Abrogationem dein legis mosaicæ eleganti similitudine S. Doctor declarat, quæ pari ratione ad mutationem disciplinæ ecclesiasticæ transferri potest: *Sicut æger non debet reprehendere medicinalem doctrinam, si aliud illi hodie præceperit, aliud cras, prohibens etiam, quod ante præceperat; sic enim se habet sanandi ejus corporis ratio; ita genus humanum ab Adam usque in finem sæculi, quamdiu corpus quod corrumpitur, aggravat animam, ægrum atque saucium non debet divinam reprehendere medicinam, si in quibusdam hoc idem, in quibusdam vero aliud prius, aliud posterius observandum esse præcepit, præsertim quia se aliud præcepturam esse promisit* (S. August. l. 32, c. 13, 14, contra Faustum).

§ IX.

CURAM ALIQUAM TEMPORALIUM HABENT.

Temporalium quoque rerum curam non penitus nullam habuerunt apostoli; soli tamen necessitati, non cupiditati servientes: de qua re pauca videntur annotanda, hujus loci maximè propria.

1. In itineribus suis apostoli, exemplo Christi, alebantur a piis ac opulentis feminis, et ubique reperiebant promptam recens conversorum liberalitatem. Etsi autem apostolus Paulus eodem jure non sit usus; inculcat tamen fidelibus obligationem naturalem alendi ministros Christi, et conferendi sumptus ad pias Ecclesiæ functiones: *Numquid non habemus potestatem, mulierem, sororem circumducendi, sicut et ceteri apostoli et fratres Domini? . . . si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus? . . . ita et Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere* (I Cor. IX).

2. Quantitatem congruæ sustentationis non parem esse debere in cunctis Ecclesiæ ministris, sed labori ac officio accomodandum esse, non obscure indicant Pauli verba: *Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo et doctrina* (1).

3. Curam pauperum et fidelibus diligentissimè commendabant (2), et ipsi gerebant: unde Paulus in concilio hierosolymitano, ut pauperum ne oblivisceretur, sibi a Petro, Jacobo et Joanne magnoperè fuisse impositum scribit, *tantum ut pauperum memores essemus; quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere* (3).

4. Qui illud perpetuò in ore habent ætate nostra, episcopatum esse apostolatium; hunc verò sine sacculo esse et pera secundum dictum Christi: *Nolite portare sacculum, neque peram* (Luc. X, 4), proinde illum quoque, non satis videntur

(1) I Tim. V, 17. Honor vitæ temporalis subsidia, commodaque denotat, uti despectus, de quo fit mentio, Act. VI, subtractionem eorum quæ ad vitam necessaria erant.

(2) I Joan. III, 17, 18. Jac. II, 15, 16. Singularem Christi Domini sententiam, quam frustra id evangelistis quæsieris, scripto nobis reliquit Paulus traditione acceptam: ipse dixit: *Beatius est magis dare quam accipere.* Act. XX, 35.

(3) Gal. II, 10. Conf. II. Cor. IX, 6. Phil. IV, 18, 19.

attendere, quorsum evadant argumentando, nempè ad thesim damnatam Wicleffi, n. 10, *contra Scripturam sacram est, quod viri ecclesiastici habeant possessiones*. Ineptè specialis missio discipulorum ante mortem Servatoris, quo ad vicinas Judææ civitates ablegati sunt, transfertur ad apostolatam post resurrectionem Domini demandatum (1). Ineptius verò extraordinarium apostolatus officium cum ordinario episcopatus munere confunditur.

§ X.

CUNCTA AGUNT AD FINEM ECCLESIE.

Spectata institutione et origine potestatis sacræ, itemque illius multiplici objecto, necesse est ut finis ejusdem potestatis consideretur, qui alius non est, nisi ut Ecclesia a Christo Domino ac Servatore fundata, esset maneretque una sancta, catholica, et apostolica.

1. Ad unitam conservandam conferebant inter se apostoli, dubiaque exorta disquirebant ac definiebant: *Ascendit, inquit Paulus, et contuli cum illis Evangelium, ne forte in vacuum currerem, aut cucurrissem* (Gal. II, 2). Hinc perpetuæ exhortationes ad fideles, ut dignè ambularent vocatione *solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus et unus spiritus: sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma* (Ephes. IV). Cumque de ipso baptismo, quo in unitatem cogi debent fideles, contentiones inter Corinthios pullularent, aliique dicerent: *Ego quidem sum Pauli; ego autem Apollini, ego vero, Cephæ*, gravissimis verbis ostendit Paulus, non a ministro, sed ab eo, cujus nomine minister agit, virtutem ac vim baptismi pendere? *Divisus est Christus?* interrogabat. Si divisus non est, unum est baptisma, quod Christi nomine confertur; unumque est corpus, in quod baptizati coagmentantur (I Cor. I, 13). Unitas verò hæc etiam communis imperii vinculo continebatur; nam principatum, quem inter apostolos obtinuerat, Petrus manifestè exercuit. Is enim præ aliis, cum de numero apostolorum redintegrando ageretur, in medio fratrum surrexit; in quem locum Chrysostomus exclamat: *Quam est fervidus? quam agnoscit creditum a Christo gregem? quam in hoc choro princeps est? et ubique primus omnium incipit loqui?* (Hom. III, in Act.). Dein verò cum implerentur apostoli Spiritu sancto, hominesque prodigio linguarum in stuporem darent, primus vocem levavit Petrus, annuntians pœnitentiam, fidem in Jesum Christum, ac baptismum (Act. II). Idem occasione usus miraculi, quo claudum erexerat, repetit (Ib., III). Congregatis sacerdotibus ac scribis, solus respondet Petrus, præsentem Joanne (Ib. IV). Ananiam et Sapphiram, cum defraudatum deponerent pretium, vehementer increpat, ac morte quodammodo punit (Ib. V.) Cum iterum vocati essent apostoli in judicium, *respondens Petrus, et apostoli dixerunt: Obedire oportet Deo magis quam hominibus* (Ib. V, 29). Simonem magnum, cum dona divini Spiritus pretio vellet emere, Petrus, sublata voce, solus damnat: *Pecunia tua sit*

(1) In primo illo velut progymnasmatè apostolatus Christus dixerat: In viam gentium, ne abieritis, et civitates Samaritanorum ne intraveritis; Matth. X, 5. Postea dixit: Euntes, docete omnes gentes. Matth. ult. Hinc ipse Dominus inquit paulò ante passionem suam: Quando misi vos sine sacco et pera, et calceamentis; numquid aliquid defuit vobis? et illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nunc, qui habet sacculum, tollat; similiter et peram. Luc. XXII, 35, 36. Non eo hæc scripsi, quasi viris ecclesiasticis curam pecuniæ et annonæ commendarem; sed ut inanissimæ argutiolæ eorum qui bonis ecclesiasticorum invident, exploderentur.

tecum in perditionem, quoniam existimasti donum Dei pecunia possideri (Ib. VIII). De admittendis in Ecclesiam gentibus divina revelatio Petro primum fit, qui ejus rei rationem apostolis ac fratribus dein reddit (Ib. X, XI). Cumque concilio hierosolymitano eadem moveretur quæstio, primus sententiam promit, remque decedit, vel ante S. Jacobum Ecclesiæ illius antistitem (Ib. XV). Denique cum carcere detineretur ab Herode, oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo, tanquam capite et pastore communi; quod nec de Paulo, nec de Jacobo, cum vincti essent, proditum comperimus (Ib. XII).

2. Doctrina apostolorum, proposita consilia, exhortatio ad tolerantiam ærumnarum ac contemptum rerum præsentium, dein ordinatio ac functiones novorum ministrorum Ecclesiæ, aliaque omnia ita referebantur ad sanctificandos fideles, ut sanctorum nomine ipsi compellarentur.

3. Exempla horum sanctorum juneta apostolicis laboribus, atque imprimis exuberans gratia divini Spiritus id effecerunt paucis annis, ut eodem prope tempore Christi Ecclesia innotesceret orbi, et dominaretur, essetque *catholica*. *Et quidem in omnem terram*, scribebat Paulus ad Romanos *exivit sonus eorum* (apostolorum), *et in fines orbis terre verba eorum* (Rom. X, 18). *Fides vestra annuntiatur in universo mundo* (Ib. I, 8). In hunc finem usi sunt potestate eligendi, ordinandi, ac mittendi novos operarios in messem uberrimam. Atque una catholicas epistolas exararunt; eodem tendebat studium componendi dissensiones, et aberrantes a sana doctrina, ad catholicam Ecclesiam reducendi.

4. Non ignorabant apostoli, præ innumeris electos se fuisse a Deo, quorum fidei ac doctrinæ fides totius Ecclesiæ inniteretur, ac veluti superstrueretur; sacerdotii quoque sive ordinationis potestatem et honorem a se in successores deinceps derivari ac propagari debere norant, hoc est, Ecclesiam esse *apostolicam*, semperque fore tum ob doctrinam, tum ob sacerdotii propagationem sciebant. *Non testes sumus*, inquit, *Jesum Nazarenum Deus manifestum: fieri dedit non omni populo, sed testibus præordinatis a Deo, nobis, qui manducavimus, et bibimus cum illo, postquam surrexit a mortuis; et præcepit nobis prædicare populo et testificari* (Act. X, 39, seq.). Hinc non patiebantur, diversam uspiam et a se non provenientem doctrinam spargi: *Si quis vobis evangelizaverit, præterquam id, quod accepistis, anathema sit* (Gal. I, 9). *Si quis hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum* (II, Joan, 10.) *Vos estis cives sanctorum superædificati super fundamentum apostolorum et prophetarum* (Ephes. II, 20). Ostendebant enim apostoli, quomodo prophetarum vaticinia in Christo expleta sint: *Huic (Christo) omnes prophete testimonium perhibent* (Act. X, 43), ut proinde non apostolorum duntaxat, sed prophetarum etiam doctrinæ Ecclesia catholica inniteretur, eaque non tam conderetur de novò, quam perficeretur secundum rudimenta a patriarchis et prophetis posita.

§ XI.

TRIPLICEM POTESTATEM EXERCENT.

Ad finem quem exposuimus et circa objecta paulò ante indicata, triplici modo versabatur collata a Christo in apostolos potestas sacra, nempè vigilando seu inspicendo, ferendo leges, et exequendo ea quæ pro temporum ratione videbantur necessaria: erat igitur ea potestas *inspectoria, legislatoria, executoria*.

1. Nihil pastoralis officii magis proprium est quam vigilare, et inspicere quid a

grege atque in grege agatur. Hinc Petrus tanquam universalis pastor dicitur *pertransiisse universos* (Act. IX, 32). Paulus *sollicitudine omnium ecclesiarum* se detineri scribit (II Cor. XI, 28). Idemque et Timotheum *vigilare* jubet eo quod futurum sit tempus quo sanam doctrinam non sustinebunt homines, etsi omnia alia tolerent (II Tim. IV, 3, 5); et majores natu, quos ipso studio vigilantiae et inspectionis Epheso ad se evocarat, gravissimis verbis monet: *Attendite vobis et universo gregi vigilate* (Act. XX, 28, 41); denique praepositis Ecclesiae vel idcirco obedientiam ac subjectionem exhibendam docet, eo quod ipsi *pervigilent*, tanquam rationem reddituri pro animabus (Hebr. XIII, 17).

2. Legislatoariae apostolorum potestatis exempla in epistolis eorundem actisque a Luca conscriptis extant plurima. De legibus in concilio hierosolymitano constitutis acute observat Chrysostomus, satis indicari ab apostolis, plura ab illis *potuisse* constitui, si expedire judicassent, additque de epistola synodica: *Potuis- sent certe et absque litteris; sed epistolam mittunt, ita ut sit lex scripta: Vide bre- vem epistolam, nihil abundans habere, neque epicheremata, neque syllogismos, sed imperium* (Hom. XXXIII, in Act.). Certè potestatem legislatoriam denotat *potestas clavium in regno caelorum*; itemque illud: *Si Ecclesiam non audierit; sit tibi sicut ethnicus; attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit regere Ecclesiam Dei. Obedite praepositis vestris. Increpa illos durè; argue cum omni imperio* (Tit. II, 15).

3. Executoria apostolorum potestas exercebatur pascendo fideles per doctrinam, sacramenta, orationes, sacrificium, exempla; dein per ordinationem novorum ministrorum, ac maximè per judicia, quae duplicis quodammodo generis erant, civilia et criminalia, perque pœnas ac coercionem. Si Ecclesiam non audierit, *sit tibi sicut ethnicus. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate?* (I Cor. 4, 21). *In promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam* (II Cor. X, 6). Nota est sententia criminalis in Corinthium incestuosum (I Cor. V, 5); et in Simonem Magum (Act. VIII, 20); legem etiam judicalem praescripsit Paulus: *Adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus* (I Tim., V, 19).

ARTICULUS IV.

POTESTAS SACRA A CHRISTO INSTITUTA AD SUCCESSORES APOSTOLORUM OB
EUMDEM FINEM TRANSIIT, UT ECCLESIA SIT, MANEATQUE UNA,
SANCTA, CATHOLICA ET APOSTOLICA.

ARGUMENTUM.

§ I. *Uti Ecclesia, sic potestas sacra in Ecclesia durabit semper.* II. *Potestas Petro data fuit jurisdictionis supremæ, universalis ac immediata.* III. *Talis transmissa est ad successores Petri.* IV. *Ad finem ut Ecclesia sit una, sancta, etc.* V. *Potestas apostolorum alia fuit extraordinaria; alia verò ordinaria ad episcopos propagata.*

§ I.

UTI ECCLESIA, SIC POTESTAS SACRA IN ECCLESIA DURABIT SEMPER.

Religionis et Ecclesiae hostes parùm curant, parùmque esse curandum censent, quid de religione privatim quisque sentiat. At nempè unitati maximè adversan-

tur, et potestati sacrae qua in unum corpus conjunguntur omnes, et universo statui ecclesiastico, quamdiu is sacram potestatem exercet, sibi que divino concessam jure vindicat, ut per sacrum imperium tanquam commune vinculum omnia ac singula membra intra unitatem atque unam communionem sanctam, catholicam et apostolicam constringat. Putant insani homines efficere se posse occultis machinationibus aperjaque vi, ut sacrum istud imperium convellatur, unitas dissolvatur, status ecclesiasticus intereat. Equidem non ignoro multos esse modos, casusque, quibus civile interit imperium, ac civilis status in anarchiam abit; novi illud quoque, integras provincias a subjectione erga Ecclesiam, atque ab ecclesiastico imperio avelli posse, atque æternum pessumdari; sed ultra eos nempè limites nec illam subjectionem tollent, nec illud imperium conculcabunt, ultra quos ipsam Ecclesiam non ita diminuent, quo minus sit, haberique possit una, sancta, catholica et apostolica. Sic igitur tanquam rem indubitata statuo: *Quatenus Ecclesia Christi reipsa est, haberique debet una, sancta, catholica et apostolica, eate- nus sacra Ecclesiae potestas, sacrumque imperium pertinet vimque suam retinet: quatenus exercitium imperii sacri impeditur eatenus veræ religionis exercitium impeditur; quatenus sacrum imperium reipsa tollitur, ipsa vera Christi religio tollitur.* Totum id sequentibus argumentibus palam fiet.

1. Ipsa institutio ac professio sacrae potestatis ad dogmata religionis ac fidei pertinet: hac ergo potestate impedita vel sublata, impeditur vel tollitur unitas fidei et religionis.

2. Extra catholicam unitatem, si qua sacramenta tenent sectarii ab Ecclesia avulsi, ceu baptismum et ordinem, ea avulsis ac schismaticis non proficiunt ad vitam, quia non vivificatur spiritu Christi, qui non est in corpore Christi, et quia *Ecclesia catholica sola sit corpus Christi*, ut inquit S. Augustinus (Epist. 50, ad Bonifacium). Æternæ veritatis oraculum est: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.* Qui sicut ethnicus habendus est et publicanus, membrum non est sanctae Ecclesiae quando Ecclesiam non audit.

3. Nec singuli homines, nec particulares Ecclesiae catholico nomine et jure censi possunt, nisi quatenus unitati catholicae adherent, non adherent autem, qui rebellionem et contumacia sese ab illa segregant.

4. Apostoli potestatem et imperium in fideles exercuerunt, refractarias ejecerunt: id jus in eos transiit qui vicem et locum apostolorum tenent; quomodo ergo in Ecclesia apostolica est quem apostoli ejiciunt ex suo grege?

5. Christus promisit, contra Ecclesiam non praevalituras portas inferi: semper igitur vera erit professio articuli catholici: *Credo unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam.* Sed hanc stabilitatem inde provenire ab ipso Christo didicimus, quia Ecclesiam suam supra petram aedificavit, et qui apostolis se praesto futurum usque ad consummationem saeculi promisit. Semper igitur in Ecclesia futuri sunt qui apostolorum locum ac principatum tenent, ac quibus Christus in regenda Ecclesia adstiturus est usque ad consummationem saeculi. Haec generatim annotata distinctius nunc evolvemus.

§ II.

POTESTAS PETRO DATA FUIT JURISDICTIONIS SUPREMÆ, UNIVERSALIS
AC IMMEDIATE.

Institutio supremæ in Ecclesia potestatis in Petro facta est, ut dictum supra. Videndum nunc est cujusmodi ea fuerit potestas; an et quanta in successores

Petris transierit, et quidem ad eum finem, ut Ecclesia sit maneatque una, sancta, catholica et apostolica. Tria hoc ordine exsequemur, breviterque, illud primò, cujusmodi potestas fuerit a Christo in Petrum collata.

1. Potestas Petri non prærogativa honoris inter apostolos fuit, nec solius directionis aut præsidii inter pares, sed veræ auctoritatis et jurisdictionis. Id apertissimè indicat ratio fundamenti, pastoris universalis, officiumque confirmandi fratres. Neque enim fundamentum ad parerga ædificii et ornamenta pertinet, et curam pascendarum ovium demandare multò plus est, quam primam inter oves constituere, et qui confirmandi fratres officio fungitur majori ac fratres vi et firmitate pollere debet. Cui Christus dedit claves regni cælorum, quod regnum est Christi, eum regni sui vicarium ac visibile caput esse voluit; Christi igitur vicarius et Ecclesiæ caput erat Petrus, habebaturque a tota retrò antiquitate. Unde damnata fuit ac proscripta in concilio constantiensi propositio VII Hussii: *Petrus non est, nec fuit caput sanctæ Ecclesiæ catholicæ*. Porrò vicarius regni, cui claves, id est, suprema potestas in regno commissa est, non solo honore præeminet, nec caput impositum est corpori solius ornamenti causa.

2. Hæc jurisdictionis potestas Petro collata, vi institutionis fuit potestas *universalis*, quia totum ædificium, non modo lapides, aut nonnulli muri eidem superstructi sunt. Cui *totus grex* committitur, jus pascendi singulas oves et universas habet. *Claves regni* ad omnes pertinent regni partes. Indefinitè ac sine exceptione dictum est: *Confirma fratres: quidquid solveris vel ligaveris in terris erit solutum vel ligatum et in cælis*.

3. Eadem potestas *suprema* erat in tota Ecclesia. Neque enim fundamentum a parte quadam ædificii, sed ædificii partes singulæ et universæ a fundamento firmitatem habent, nec membra super caput, sed caput est positum super membra: et pastor supra gregem est, non vicissim; et qui confirmat, atque in officio fidei et unitatis continet fratres, omnibus præeminet. Eandem ideam supremæ potestatis claves regni et jus solvendi aut ligandi omnia ingerunt.

4. Fuit denique Petri potestas *ordinaria ac immediata*. Qui *mediatam* volunt, non modo explicatis fundamenti, pastoris, clavium, juris solvendi aut ligandi, etc., sed receptis etiam in jure publico distinctis notionibus, adversantur. Novi esse et nominari potestatem aliquam *minus plenam*, aliquam *limitatam*, aliquam *delegatam*. Sed *mediatæ potestatis* nec aliqua notio, nec exemplum suppetit. Neque ad rem est metropolitæ potestas in subditos suffraganei, in quos extra casum appellationis et visitationis *nullam* planè potestatem habet, in iis casibus *immediatam* habet. Si binis opus est clavibus, ut in conclave penetres, atque unam earum in manu habes, alteram alius qui non pendet ab imperio tuo, reipsa potestatem aperiendi non habes, ne *mediatam* quidem. Quod si alter suam arbitrio suo dederit, commissam habes potestatem, vel *precario concessam*, *mediatam* non habes.

§ III.

TALIS TRANSMISSA EST AD SUCCESSORES PETRI.

Potestas suprema, universalis et immediata in Petro instituta ex mente ac voluntate Jesu Christi debuit in successores Petri transire. Ea mens ac voluntas apertè manifestata nobis est in divinis Scripturis ac traditionibus. Nam ratio institutionis ejus potestatis non alia fuit, nisi ut ædificium Ecclesiæ haberet fundamen-

tum, ob quod portæ inferi prævalere haud possent; ut Christi grex haberet pastorem, a quo et pasceretur et regeretur; ut fratres portionem gregis tenentes haberent unde confirmarentur. Hæ quidem rationes valent perpetuò, ac multò etiam magis post mortem apostolorum, quam ante. Majores enim impetus identidem imminabant a portis inferorum: grex Christi, cum multum cresceret, pluresque haberet infestos lupos, citius dispergi atque in devia abigi poterat; denique auctus fratrum numerus, et diminutus fervor multò ac antea confirmari magis magisque debuit. Effatis Scripturæ accedit traditio, utriusque sensum extra omnem dubitationem ponit, atque illustrat infallibilis Ecclesiæ definitio ac doctrina cujus præcipua quædam capita atexam.

1. Reprobata est ac damnata Hussii propositio XXVII: *Non est scintilla apparentiæ, quod oporteat esse unum caput in spiritualibus regens Ecclesiam, quod semper cum Ecclesia ipsa militante conversetur*; dein propositio XXVIII: *Christus sine talibus monstruosis capitibus, per suos veraces discipulos sparsos per orbem terrarum meliùs suam Ecclesiam regularet*. Propositio Lutheri XXV damnata per Leonem et rejecta a toto orbe catholico: *Romanus Pontifex, Petri successor, non est Christi vicarius super omnes totius mundi ecclesias ab ipso Christo in B. Petro institutus*; et propositio XXVI: *Verbum Christi ad Petrum: quodcumque solveris super terram, etc. Matth. XVI: extenditur duntaxat ad ligata ab ipso Petro*.

2. Concilium generale lateranense IV, 1216, ita docet: *Romana Ecclesia, disponente Domino, super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet principatum, ut pote mater universorum fidelium et magistra* (1).

3. Concilium generale florentinum a. 1439, in definitione fidei, utriusque Ecclesiæ græcæ et latinæ consensu, ita pronuntiat: *Definimus sanctam apostolicam sedem et romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum pontificem romanum successorem esse B. Petri, principis apostolorum, et verum Christi vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, et omnium christianorum patrem et doctorem existere, et ipsi in B. Petro pascendi, regendi, gubernandi Ecclesiam universalem a Christo plenam potestatem traditam esse quemadmodum etiam in gestis conciliorum œcumenicorum et in sacris canonibus continetur* (2).

4. Denique professio fidei ex mente concilii tridentini edita a Pio P. IV, et ubique terrarum recepta cunctisque ad cathedras promovendis proposita, de sede apostolica in hunc modum edicit: *Sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam romanam, omnium ecclesiarum matrem et magistram agnosco, romanoque pontifi-*

(1) Conf. c. Antiqua. 23, de privilegiis: "Ut, comparatione facta romanæ sedis cum aliis præcipuis terrarum sedibus, eminentiam potestatis supremæ, universalis et ordinariæ distinctissimè perspicias."

(2) Sunt qui ex versione græca verba definitionis ultima sic putant accipienda: *Quem ad modum* et in actis conciliorum œcumenicorum et in sacris canonibus continetur vique in eovolunt esse ut sensus sit: *juxta eum modum*, qui et gestis, etc., ac si concilia et canones pontificiæ potestati modum ac limites aliquando posuissent: "Quasi romanæ Ecclesiæ legem concilia ulla præfixerint, cum omnia concilia per romanæ Ecclesiæ auctoritatem facta sint, et robur acceperint, et in eorum statutis romani pontificis patenter exicipiatur auctoritas." Ita Paschalis II, in c. significasti 4, de Elect. Quod quidem capitulum Emman. Gonzalez Paschali I, adscribendum putat. Sed ejus Paschalis ea fuerit animadversio, certè illam confirmat S. concilium tridentinum principio sess. V, de reform. et c. 21, sess. XXV, ubi salvam semper auctoritatem sedis apostolicæ esse et intelligi debere declarat. Inanis igitur et putida videtur ea definitionem florentinam interpretandi ratio.

ci B. Petri apostolorum principis, successori ac Jesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac juro; nempe potestati supremæ, ordinariæ et universali non potest non respondere universalis obediendi necessitas et obligatio.

§ IV.

AD FINEM UT ECCLESIA SIT UNA, SANCTA, ETC.

Institutio supremæ in Ecclesia potestatis ejusque in romanos pontifices derivatio seu progressio non alium finem habet ex mente et voluntate Christi, nisi ut ejus vi ac jurisdictione Ecclesia sit, maneatque una, sancta catholica et apostolica: de qua re omnem ratiocinationem meam uno ex loco eoque percelebri petam antiquissimi patris, martyris et lugdunensis episcopi S. Irenæi, qui apostolicorum patrum auditor ac suppar fuit, quique, etsi occidentalis episcopus fuerit, origine tamen orientalis ea scripsit, quemadmodum Petrus de Marca inquit (de concordia l. I, c. II, n. 6), quæ omnes sentiebant. Is in libris quos pro catholica fide contra hæreses exaravit, in primis affirmat, facillimè traditionem et doctrinam apostolorum inveniri posse, modo vera audire quis velit et ad originem apostolicam redire, traditionem apostolorum in toto mundo manifestatam, in Ecclesia adest perspicere omnibus, qui vera velint audire (contra hæreses, l. III, c. 3). Ad ecclesias dein apostolicas, sive ad episcopos ab apostolis institutos eorumque successores provocat, qui depositum doctrinæ illibate adhuc custodissent. Sed valdè longum id foret, subjungit, in hoc libro omnium ecclesiarum enumerare origines. Imò cum ætate nostra jam diu defecerint aliæ ab apostolis fundatæ, id nunc quidem impossibile foret omnino: quapropter ad romanam Ecclesiam recurendum ait, idque specialiter ex causa, quæ in aliis Ecclesiis ab apostolis fundatis non obtinet. Verba S. Patris hæc sunt: *Sed quoniam valdè longum est, in hoc tali volumine omnium ecclesiarum enumerare successionis; maximæ et antiquissimæ, et omnibus cognite, a gloriosissimis duobus apostolis Petro et Paulo Romæ fundatæ et constitutæ Ecclesiæ, eam quam habet ab apostolis traditionem, et annuntiatam hominibus fidem, per successiones episcoporum pervenientem usque ad nos indicantes confundimus omnes eos qui quoquomodo vel per sui placentiam malam, vel per vanam gloriam, vel per cæcitate[m] et malam sententiam, præterquam oportet, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorē principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea quæ ab apostolis est traditio.* Atque hoc est testimonium illud tanti doctoris, quod pro certissimo oraculo omnibus sæculis habitum fuisse, Bossuetius pronuntiat (1). Jam diligenter velim animadvertas:

1. Necessitatem omnium totius orbis fidelium conveniendi ad Ecclesiam romanam, id est, consentiendi et concordandi cum eadem in doctrina. S. Irenæus derivat ex potentiore ejusdem Ecclesiæ principalitate; ubi *principalitas* ad primatum, *potentioris* expressio ad præcipuam quamdam ac præstantiorem potestatem ac jurisdictionem refertur. Et quia hæc potentior principalitas seu primatus jurisdictionis in romano pontifice residet, patet primatum unitatis causa esse institutum, cujus potestate ac vi omnes undique fideles attraherentur in unitatem apostolicæ doctrinæ. Hinc Petrus de Marca, juxta sinceriores eorum verborum interpretatio-

(1) In Orat. de Unit. S. Irenée prononce cet oracle révéré en tous les siècles.

nem, eam esse vim unitatis, inquit, quæ principium et originem a Petri sede trahit, ut cum ea sentiendi necessitatem cæteris imponat (loc. cit.)

2. Eadem potentior principalitas, quæ in fidei unitatem cogit fideles orbis terrarum, ad sanctitatem eos dirigit, ac repudianda et spernenda docet ea quæ a sectariis per sui placentiam malam vel vanam gloriam, vel per cæcitate[m] et malam sententiam adinventæ et excoctæ sunt. Apostoli enim eorumque successores nihil tale docuerunt neque cognoverunt quale ab his (hæreticis) deliratur, ut inquit S. Irenæus eodem loco. Romanæ quidem Ecclesiæ præcipua prærogativa est sanctitas, quam eidem in tridentina professione fidei attribuimus, ut sancta sit tum ob maximum numerum sanctorum antistitum qui eam tenuerunt, tum quod a Domino constituta sit mater et magistra reliquarum ecclesiarum.

3. Dum in unitatem trahuntur qui sunt undique fideles, velut in commune centrum, eo ipso potentior illa principalitas, ut et catholica sit Ecclesia, et ut singula membra cum Ecclesia romana convenientia catholicæ Ecclesiæ prærogativis ac juribus gaudeant, efficit. Antiquis quidem patribus idem visum est, cum catholica communicare Ecclesia, ac cum romana communicare. Nimis longum est, inquit S. Irenæus, singularum ecclesiarum enumerare successiones, ac multis id evaderet impossibile: at quid expeditius quam sentire et communicare cum romana Ecclesia, fidemque suam conformare cum fide romanæ Ecclesiæ, quam maximam vocat et antiquissimam et omnibus cognitam?

4. Apostolicæ Ecclesiæ membrum nulla veritatis specie censi potest, qui romanæ Ecclesiæ non adhæret, in qua una et apostolica doctrina et successio sacerdotii inde a prima Ecclesiæ origine adhuc conservata est. Eam successionem enumerans S. Irenæus, ita concludit: *Hac ordinatione et successione, ea quæ est ab apostolis in Ecclesia traditio et veritatis præconatio (prædicatio), pervenit usque ad nos. Et est plenissima hæc ostensio, unam et eandem vivificatricem fidem esse, quæ in Ecclesia ab apostolis usque nunc sit conservata et tradita in veritate.* Ita potentior principalitas seu jurisdictionis pontificiæ primatus, qui in sui communione, communique consensu continet fideles, eo pertinet sine dubio, ut ratio apostolicæ Ecclesiæ conservetur.

§ V.

POTESTAS APOSTOLORUM ALIA FUIT EXTRAORDINARIA.

In Petro *suprema* Ecclesiæ potestas; non tamen *sola* instituta est, neque sola ad successores pervenire debuit; quia in eodem Petro et aliis apostolis potestatem quoque episcopalis ordinis et jurisdictionis institutam fuisse et ad successores propagatam tum ex Scriptura, tum ex traditione discimus. Ac quando Christus dixit: *Hoc facite in meam commemorationem, mittam Spiritum veritatis, qui maneat vobiscum in æternum: ille docebit vos omnia. Ego vobiscum sum ad consumptionem sæculi*, certè et successores apostolorum designavit. Cum verò alia apostolatus jura fuerint *extraordinaria* ac personalia, quæ cum ipsis extinguenda, aut certè lege ordinaria non transmittenda erant; alia *ordinaria*, et quasi realia ad posteros etiam pertinentia: idcirco altera ab alteris distinguenda sunt, ut episcopalis potestatis genuina origo ac idea formetur.

1. Apostolorum officium erat, ut eorum quæ a Jesu Christo gesta erant testes de visu et auditu essent coram universo orbe. Id personarum eorundem proprium erat, et personarum morte per se cessare debuit. Neque infallibilitas, quæ singu-